

Süryaniceyi Korumak

Süryanice, yalnızca düşünceyi ifade eden kelimeler bütünü değildir; o, tıpkı tuz gibi, kabuğu ve özü koruyan ve ona tat veren temel bir unsurdur. Eğer bu dil korunmazsa, zamanla -(Süryaniler için)- var oluşun anlamı ve farklı olmanın kimliği kaybedilir. Belki de, bugün yaşanan kültürel aşınmanın ve bazı sorunların derinliğinde bu tat kaybı yatmaktadır.

Süryanice, uygarlık tarihinin derinliklerinden süzülüp gelen, insanlığın ortak mirasına katkıda bulunmuş kadim bir dildir. Ancak bugün, pek çok engelle karşı karşıya olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle, Süryanicenin korunması yalnızca dilbilimsel bir mesele değil, aynı zamanda insani ve vicdani bir sorumluluktur.

Anadili Bir Hafızadır

Anadili, yalnızca bir iletişim aracı değildir; bir halkın kimliğini, kültürünü ve düşünsel birikimini taşıyan bir hafızadır. İnsanların dünyayı algılama biçimini, değerlerini ve kimliğini şekillendirir. Hatta toplumu ayakta tutan adalet, ahlak ve erdem gibi insani değerlerin gelişimine de katkı sunar. Bu yüzden, anadilini korumak, geçmişin mirasını geleceğe taşımak ve bir toplumun varlığını sürdürebilmesini sağlamak demektir.

Dile geldiği üzere, bugün Süryanice, birçok zorlukla yüzleşmektedir. Dilin hak ettiği toplumsal değeri görmemesi ve mevcut kayıtsızlık büyük zorluklardan biridir. Oysa Süryanice, felsefi, teolojik ve bilimsel alanlarda insanlık düşüncesine eşsiz katkılar sunmuş bir dildir. Ancak bu zengin miras, günümüz dünyasında yeterince değerlendirilememekte ve modern bilimsel çalışmalarla bütünleşememektedir.

Süryaniceyi Yaşatmanın Yolları

Bir dilin yaşaması, yalnızca konuşulmasına değil, aynı zamanda akademik alanda da varlık göstermesine bağlıdır. Süryaniceyi araştıran, geliştiren uzmanların ve akademisyenlerin sayısının azlığı, dilin geleceği için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu noktada, Süryaniceyi öğretme süreçleri modern pedagojik yöntemlerle desteklenmeli, eğitim materyalleri geliştirilerek dilin öğrenimi daha sistemli hale getirilmelidir.

Öte yandan, tarihsel olaylar ve sosyal çalkantılar, Süryaniceyi konuşan toplulukların - anavatnadan- dünya geneline dağılmasına neden olmuş, bu da dilin günlük hayatta kullanımını azaltmıştır. Toplumsal farkındalığın artırılması, dilin korunması açısından hayati önemdedir¹.

Bir dili sadece bireysel çabalarla yaşatmak mümkün değildir; bu, toplumsal bilinç, siyasi destek ve kararlı bir irade gerektirir. Kilise başta olmak üzere, Süryani kurumları ve kültürel mirasa duyarlı herkes, bu konuda daha fazla sorumluluk üstlenmelidir. Eğitim materyalleri

¹ Süryani dili, Akadca, Eski Babil, Orta Babil, Yeni Babil, Asurca ve Aramice gibi kadim semitik dillerin mirasını içinde koruyarak taşıyan zengin bir dil yapısına sahiptir. Dilbilimsel açıdan incelendiğinde, Süryanice'nin hem fonetik hem de sözdizimsel özellikleri bakımından Akadca ve onun ardılı semitik dillere olan yakınlığı dikkat çekmektedir.

Süryanice'nin Akadca ile Fonetik ve Sentaktik Yakınlığı: Konuşulan Süryanice, yani Surayt/Surith, yazılı Süryanice'ye (kthobonyo, guşma) göre daha kuralsız bir yapıya sahiptir. Ancak bu durum, fonetik ve sözdizimsel açıdan Akadca'ya olan yakınlığını canlı olarak Surayt'ta muhafaza edildiğini görmekteyiz. Surayt/Surith, fonetik yapılarında Akadca'dan türeyen ses birimlerini ve morfolojik biçimleri kendinde taşımaktadır. Örneğin, Akadca'da görülen bazı ünlü ve ünsüz değişimleri, konuşulan Süryanice'de benzer şekillerde korunmuştur. Bu, Süryanice'nin fonetik olarak kadim köklerine sadık kaldığını göstermektedir.

Yazılı Süryanice (Kthobonyo ve Guşma) ve Grekçe Etkileri: Yazılı Süryanice, özellikle kthobonyo ve guşma formları, konuşulan lehçelerden farklı olarak yazınsal Grekçe'nin etkilerini taşımaktadır. Bu etkileşim, Süryanice'nin morfolojik ve sözdizimsel yapısında daha heterojen bir görünüm ortaya çıkarmaktadır. Grekçe'nin felsefi ve teolojik terminolojisi, yazılı Süryanice'de yeni kavramların oluşmasına ve dilin daha soyut ifadeler kazanmasına yol açmıştır. Buna karşın, Surayt/ Surith gibi ağızdan ağıza taşınan ve canlılığını koruyan yazısız-dil, Grekçe'den daha az etkilenmiş ve kadim semitik köklere daha sadık kalmıştır.

Süryanice'nin Kadim Köklerine Sadakati: Konuşulan Süryanice, yazılı formlara kıyasla dilin orijinal yapısını daha iyi yansıtmaktadır. Bu sadakat, dilin ağızdan ağıza aktarılması sayesinde sağlanmıştır. Özellikle Surayt/Surith, Akadca'dan gelen sözcük kökleri ve semantik yapıları daha canlı bir biçimde bünyesinde barındırmaktadır. Bu da Yazılı Süryanice ve Şifahi Süryanice'nin birlikte var olmasının ne denli değerli olduğunu anlamamıza olmaktadır. Bu açıdan Surayt/Surith, Akadca ve diğer semitik dillerle karşılaştırmalı çalışmalarda önemli bir mihenk taşı ve içerisinde eşsiz dilsel malzeme saklamaktadır.

Süryani dili, semitik diller ailesi içindeki zengin yapısı ve kadim köklerine olan sadakatiyle dilbilimsel açıdan büyük önem taşımaktadır. Konuşulan yazısız-dil Surayt ve Surith, Akadca ile olan fonetik ve sözdizimsel yakınlıkları sayesinde, Semitik dillerin tarihsel evrimini anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır.

geliştirilmeli, akademik çalışmalar teşvik edilmeli ve dijital platformlarda daha fazla Süryanice içerik üretilmelidir.

Süryanicenin Gelişimini Zorlaştıran Faktörler

Her dilin bir hikâyesi vardır, ancak Süryanice, dünya dilleri ve özellikle Sami dilleri içinde kendine özgü bir yere sahiptir. Doğu kültürünü besleyen üretken bir damar olmasına rağmen, tarihsel olaylar ve sosyo-politik çekişmeler nedeniyle bugün bakıma ve korunmaya muhtaç bir hale gelmiştir. Süryanicenin gelişimini zorlaştıran temel bazı faktörler şunlardır:

1. Bilgi ve Farkındalık Eksikliği

- Süryanicenin evrensel kültüre ve bilimsel düşünceye katkılarının yeterince bilinmemesi.
- Kültürel farkındalığın zayıf olması ve samimi bilinç eksikliği.
- Dilin derinliğini anlayacak dilsel uzmanların azlığı.

2. Tarihsel ve Sosyolojik Engeller

- Süryanilerin tarihte maruz kaldığı sosyal olayların dil üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler.
- Zorunlu göçler ve diasporanın günlük kullanımda dili aksatması.
- Toplumsal dağınıklık nedeniyle ortak bir dil bilinci oluşturulamaması.

3. Eğitim ve Pedagojik Sorunlar

- Süryanice öğretiminin sistematik bir müfredattan yoksun olması.
- Pedagojik yöntemlerin eksikliği ve dil eğitim tekniklerinin yeterince uygulanamaması.
- Nitelikli Süryanice öğretmenlerinin azlığı ve dil öğretimine yönelik kaynak eksikliği.

4. Siyasi ve Kurumsal Destek Eksikliği

- Süryanicenin geliştirilmesi için yeterli siyasi ve kurumsal desteğin olmaması.

Anadili Çocuk Gelişiminin Temelidir

Bir çocuğun anadilini edinmesi, onun zihinsel, duygusal ve kültürel gelişimi açısından hayati bir öneme sahiptir. Anadili, yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda bireyin kimliğini şekillendiren, dünyayı algılama biçimini geliştiren ve toplumsal bağlarını güçlendiren temel bir unsurdur.

Anadilini edinen bir çocuk, kendisini daha iyi ifade eder, özgüven kazanır ve kültürel kökleriyle daha güçlü bir bağ kurar. Aynı zamanda, anadil aracılığıyla düşünme becerileri gelişir ve toplumsal aidiyet duygusu pekişir. Çünkü anadili, zihni besler, ikinci dili daha sağlam temellere oturtur. Bu nedenle, Süryanice gibi kadim bir dili yaşatmak, sadece bir dilsel mirası korumak değil, sağlıklı bir kimlik inşasını desteklemek anlamına da gelir.

Sonuç

Binlerce yıllık köklü bir geçmişe ve zengin bir mirasa sahip Süryanice, varlığını sürdürme mücadelesinde pek çok engelle karşı karşıyadır. Ancak, bilinçli adımlarla Süryaniceyi koruma ve gelecek nesillere aktarma konusunda umut yaratmak mümkündür. Eğitimde yenilikçi yöntemler benimsenerek, dilin akademik ve kültürel alanlardaki etkinliği artırılarak ve toplumsal farkındalık güçlendirilerek bu kadim miras yaşatılabilir.

Bu süreçte ailelerin, eğitimcilerin ve kilise kurumunun bilinçli ve kararlı bir tutum sergilemesi büyük önem taşır. Süryanice, sadece onu konuşan topluluklar için değil, insanlığın ortak kültürel mirası için de kıymetli bir değerdir. Onu gelecek nesillere aktarmak, bireysel bir tercih olmanın ötesinde, tarihsel bir sorumluluktur.

Not: Bu yazı, Süryanicenin kıymetini hatırlamak, onun derin mirası üzerine düşünmek ve farkındalık oluşturmak amacıyla, 21 Şubat 2025 Uluslararası Anadil Günü vesilesiyle kaleme alınmıştır.

Yusuf Beğtaş